

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. V. An hæc propositio (Deus assumpsit hominem) in rigore &
proprietae sermonis sit vera?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

latione Patris ad plures filios terminata.

99. Denique suaderi potest conclusio aliâ ratione faciliori, quam Cipullus sic proponit. Implicat quod eadem natura creata simul sit in alieno supposito, & non sit in alieno supposito: At hoc sequeretur ex eo quod natura humana manens in propria persona esset assumpta à Persona Divina: Ergo hoc implicat contradictionem. Major est certa, propter manifestam contradictionem quam dicit esse in alieno supposito, & non esse in alieno supposito. Minor etiam quoad primam partem patet, nam Persona Divina est suppositum extraneum à qualibet natura creata. Quoad secundam verò probatur: Effectus formalis subsistentiæ propriæ, est reddere naturam subsistentem in se, & per se, & non in alieno supposito, ut docent Philosophi in Metaphysica, constatque ex ipsa nominis etymologia, nam apud Latinos subsistere in se, idem sonat ac sistere seu terminari in se, & non in alio: Hoc autem cum non dicat exclusionem à subiecto, quia qualibet natura substantialis completa, per seipsam habet quod non sit in alio tanquam in subiecto, oportet quod dicat exclusionem seu negationem essendi in alio ut in supposito.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

100. **O**bjicies primò: Damascenus libro cur ad imaginem Dei sumus, hæc habet: *Dei Filius saluari Patris voluntate factus est homo, naturamque humanam sibi unâ cum humana voluntate qua natura est conjunxit, hominis autem hypostasim non conjunxit.* Et rationem reddit: *Ne natura humana voluntas qua natura attribuitur, voluntate eâ qua hypostasim attingit, à divina voluntatis præscriptione discederet, sed ei sponte pareret in omnibus.* Ex quibus verbis hoc potest desumi argumentum: Ideo juxta Damascenum, Verbum assumpsit naturam humanam, non autem hypostasim hominis, ne fieret assumptio cumqua staret peccabilitas: Ergo supponit assumptionem hypostasis esse possibilem. Consequentia patet, nam si repugnaret, non idèò assumpta non fuisset hypostasis humana, ut peccabilitas vitaretur, sed quia impossibilis esset.
101. Respondeo primò, meritò dubitari posse an hæc translatio legitima sit, cum in testimonio adducto, Damascenus duplicem distinguat voluntatem, unam hypostasis, & aliam naturam, quæ distinctio fictitia est, & Theologiæ ac Philosophiæ repugnans; Philosophi enim & Theologi unam tantum in homine voluntatem agnoscunt, quæ naturæ ut quo, & supposito ut quod, in omnibus suis operationibus tribuitur.

Respondeo secundò: Cum Damascenus loco citato docet Verbum conjunxisse sibi naturam humanam & illius voluntatem, loqui de conjunctione physica per unionem ad divinam subsistentiam: cum autem subdit, non conjunxisse sibi hypostasim hominis, loquitur de conjunctione quam hæretici docebant, scilicet per solum affectum & specialem amorem; & hujus rationem reddit, *Ne voluntate hypostasis, natura humana à Dei voluntate discederet.* Hæc autem affectiva solum conjunctio quam hæretici astruebant, etsi de facto non derur, & à Conciliis contra Nestorium congregatis damnata sit, tamen possibilis fuit.

- A Tertiò responderi potest, admittendo Damascenum loqui de conjunctione physica hypostasis hominis ad divinam subsistentiam, & negando Consequentiam; potuit enim talem conjunctionem negare ob rationem assignatam, nempe ut peccabilitas vitaretur, non supponendo talem unionem fuisse possibilem, sed abstrahendo ab hac quæstione, an sit possibilis, vel non.

Objicies secundo: Eadem numero natura divina terminata personalitate Patris, rursus terminatur personalitate Filij, & Spiritus Sancti, absque eo quod una persona divina terminetur per aliam: Ergo similiter natura humana terminata personâ propriâ, potuit terminari personalitate Verbi, absque eo quod personalitas Verbi terminaret personam humanam.

Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam; licet enim natura divina possit simul terminari triplici subsistentiâ, hoc tamen non potest contingere in natura creata, tum quia illud competit divinæ naturæ ratione suæ infinitatis, à qua deficit qualibet natura creata: Tum etiam, quia probando nostram conclusionem, plures assignavimus rationes disparitatis inter propriam personalitatem respectu naturæ creatæ, & personalitates divinas, tam comparative ad naturam divinam, quàm etiam comparative ad creatam.

- C Objicies tertiò: Natura humana terminata per alienam personalitatem, scilicet per subsistentiam Verbi, potest assumi à Patre & Spiritu Sancto: Nam ut disputatione præcedenti cum S. Thoma docuimus, omnes tres personæ Trinitatis poterunt eandem numero naturam assumere: Ergo terminata propriâ personalitate, poterit assumi Verbo, non assumptâ personalitate.

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam, & paritatem: Nam subsistentia propria constituit naturam subsistentem per se & in se, subsistentia verò aliena constituit illam subsistentem in alio: implicat autem contradictionem, quod eadem natura simul subsistat per se & in alio, non verò quod habeat plures modos subsistendi in alio; quia subsistere per se & in alio, sunt duo modi subsistendi inter se oppositi, & quorum unus, virtualiter saltem, includit negationem alterius: Plures verò modi essendi in alio, non habent inter se hanc repugnantiam & oppositionem, nec unus includit virtualiter negationem alterius. Potestque id declarari & illustrari exemplo accidentis, videmus enim quod omnino implicet idem accidens simul esse per se & in alio; ceterum quod simul possit esse in pluribus subiectis, multi extra Scholam D. Thomæ concedunt, saltem de absoluta potentia. Duas alias rationes discriminis probatione, & 4. nostræ conclusionis insinuavimus, quæ ibidem videri poterunt.

ARTICVLVS V.

An hæc propositio (Deus assumpsit hominem) in rigore & proprietate sermonis sit vera?

R Atio dubitandi est, quia modus ille loquendi passim invenitur apud Concilia & Sanctos Patres, nam in Concilio Toletano 1. in confessione dicitur, *Credimus Filium Dei ex vero Virginis assumpsisse hominem.* Similia habentur in Toletano 6. cap. 1. in Toletano 11. in confess. fidei, & in Francofordiensi in Epist.

ad Episcopos Hispanie. Ex Patribus verò ita locuti sunt Hilarius lib. 2. de Trinit. Damascenus lib. 3. fidei cap. 4. Leo magnus in Epist. ad Julian. & serm. 4. de Epiphania, ac serm. 2. de Ascensione, S. Maximus homil. 2. Pentecostes. Boëtius lib. de duabus naturis, & Augustinus de prædest. Sanct. cap. 15. Epist. 66. lib. 9. de civit. cap. 17. & 21. & pluribus aliis in locis. Imò oppositum docentes anathemate damnasse testatur Magister in 3. dist. 5. paragrapho 6. Denique hic loquendi modus usurpatur ab Ecclesia, præsertim in Canticò *Te Deum laudamus*. à SS. Ambrosio & Augustino composito, ubi dicitur: *Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum*. Ergo hæc propositio, *Deus assumpsit hominem*, in rigore & proprietate sermonis vera est.

108. Propter hæc & similia testimonia, Ludovicus Vives in lib. 9. Augustini de civit. Dei cap. 17. partem affirmativam tenuit, irridens Theologos Scholasticos oppositum asserentes, cum ipse potius merito irridendus sit, eò quòd (ut inquit Vazquez) magis in humanis literis, quam in Theologicis rebus versatus, & ut alij aiunt, Grammaticus magis quam Theologus, falcem in messem alienam mittens, præceps tulit ex Theologica questione iudicium, ut patebit ex dicendis conclusionem sequenti.

Dico igitur, hæc propositio, *Deus assumpsit hominem*, in rigore & proprietate sermonis non est vera. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma hic quæst. 4. art. 3. & in 3. dist. 6. quæst. 1. art. 2. probantque variis Conciliorum, & SS. Patrum testimoniis, quæ brevitatis causâ prætermitto, & conclusionem probo ratione quam idem S. Doctor locis citatis infinuat.

109. Si hæc propositio, *Verbum Dei assumpsit hominem*, esset vera in rigore & proprietate sermonis, sequeretur Verbum non solum assumpsisse naturam humanam, sed etiam humanum suppositum: Consequens est erroneum: Ergo dicta propositio non est vera in proprietate sermonis. Minor est certa, alias essent in Christo duæ hypostases, seu duo supposita, nam assumptum manet in assumpto, & consequenter si suppositum humanum fuit à Verbo Dei assumptum, mansit in Christo, subindeque in illo essent duo supposita. Major verò suadetur. Homo licet de formali solam humanitatem significet, de materiali tamen & implicite, significat suppositum habens humanitatem, & pro illo supponit: Ergo Verbum hominem assumere, propriè & in rigore est assumere humanum suppositum, & consequenter, si prædicta propositio in rigore & proprietate sermonis esset vera, sequeretur Verbum assumpsisse non solum humanitatem, sed etiam suppositum hominis. Consequentia patet, Antecedens autem probatur primò ex D. Thoma 1. dist. 6. quæst. 1. art. 2. in corp. 1. p. quæst. 39. art. 4. & hic quæst. 4. art. 3. quibus locis, & alibi passim, docet nomen *homo* significare naturam per modum perfecti, & cum natura suppositualitate compleatur & perficiatur, illam significat ut in supposito, & in habente naturam.

Secundò probatur ex Damasceno lib. 3. cap. 4. in principio, & cap. 11. circa finem, ubi dicit quod sicut hoc nomen *Deus* significat eum qui habet divinam naturam, ita hoc nomen *homo* significat eum qui habet humanam naturam: Sed habens humanitatem, supponit pro supposito humanæ naturæ: Ergo nomen *homo* pro eodem supponit.

Tom. IV.

A Tertiò, istæ propositiones sunt veræ, *Petrus est homo*, *Paulus est homo*: Sed si nomen *homo* non supponeret pro supposito habente naturam, non possent esse veræ; nam istæ propositiones, *Petrus est humanitas*, *Paulus est humanitas*, veræ non sunt, quia humanitas non pro habente naturam, sed solum pro natura supponit: Ergo nomen *homo* non supponit pro natura, sed pro supposito habente naturam.

Ad rationem verò dubitandi initio propositam respondet Cardinalis Delugo disp. 13. sect. 2. num. 15. antiquos Patres, prædictâ propositione utentes, propriè fuisse locutos, quia nomen *homo* tunc temporis indifferens erat ad significandam naturam humanam in abstracto, vel in concreto, eò quòd humanitas quæ modò, juxta omnes Theologos, naturam in abstracto significat, tunc in hac significatione usurpata non erat. Unde sicut si nunc Verbum Divinum aquæ naturam assumeret, propriè diceretur assumpsisse aquam, eò quòd non habeamus nomina diversa, quibus naturam aquæ in abstracto & in concreto significemus, sed nomine aquæ, naturam ejus utroque modo acceptam significamus: ita ob eandem causam, prædicta propositio, *Verbum Dei assumpsit hominem*, antiquis temporibus fuit vera in rigore sermonis, quia hoc nomine *homo*, natura humana in concreto & in abstracto significabatur: nunc autem quia duo nomina sunt inventa ad significandam naturam humanam in concreto, & in abstracto, scilicet *homo* & *humanitas*, non potest illa propositio in proprietate usurpari. Sicut olim una hypostasis in Deo concedebatur, quia hæc vox *hypostasis* indifferens erat ad significandam naturam & personalitatem: postea verò, quia ex usu & consensu fidelium, applicata est vox *hypostasis* ad solam subsistentiam, vel suppositum significandum, non licet Catholicis dicere esse in Deo unam hypostasim. Eandem solutionem tradit ex nostris Cipullus hic art. 3. dubio unico.

Verùm illa non videtur legitima, potestque breviter confutari, nam vox *humanitas*, passim usurpata pro abstracto, etiam priscis illis temporibus invenitur: Ergo si nunc quia diversis nominibus natura humana in abstracto & in concreto significatur, non est vera dicta propositio in proprietate sermonis, nec etiam illis antiquis temporibus fuit in rigore & proprietate vera. Consequentia patet ex dictis, Antecedens autem constat variis Conciliorum & SS. Patrum testimoniis: nam in primis in Concilio Toletano 6. can. 1. sic habetur: *Solus filius suscepit humanitatem in singularitate persona*. Deinde Cyprianus qui tertio sæculo floruit, serm. de Nativit. loquens de Filio Dei ait: *Humanitatis participatione frater noster fieri voluit*. Item Cyillus in Epist. ad Nestorium, relata in Concilio Ephesino & Calcedonensi actione 1. hæc scribit: *Sed quoniam propter nos, & propter nostram salutem, unicus sibi secundum subsistentiam humanitatem, processit ex femina, propterea dicitur secundum carnem natus*. Denique Damascenus lib. 3. fidei cap. 4. sic dicit: *Illud itaque animadvertendum est, quod divinitatis atque humanitatis vox essentias seu naturas indicat*. Ergo antiquis illis temporibus diversa erant nomina, quibus natura in abstracto & in concreto significaretur. Unde hac prætermisâ solutione,

Ad rationem dubitandi initio propositam respondendo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: Ecclesia epim, Patres, & Concilia,

T t t iij

cum docent Verbum assumplisse hominem, non sunt proprie, sed improprie intelligenda, id est assumplisse humanitatem, sumendo concretum pro abstracto, quæ est impropria locutio. & figura Synecdoche, quæ accipit totum pro parte: vel quia assumptio terminata est ad hoc ut Filius Dei esset homo, juxta quam intelligentiam, non sumitur homo per modum extremi assumpti, de cujus ratione est assumptioni præsupponi, sed per modum termini effecti per assumptionem; quæ etiam non est propria, sed impropria locutio, nam Verbum assumere proprie non explicat effectum, sed tractionem unius ad esse alterius, & ideo in rigore acceptum, non dicitur de termino effecto, sed de extremo alteri unito, & ad esse illius assumpto. Solutio est D. Thomæ hic art. 3. ad 1. ubi ait quod *hujusmodi locutiones non sunt extendenda tanquam propria, sed pie sunt exponenda ubicunque à sacris Doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia ejus natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc ut filius Dei sit homo.*

ARTICVLVS VI.

Utrum humanitas Christi, ut actu conjuncta Verbo Divino, ejusque personalitate terminata, appetitu innato, substantiam propriam & sibi connaturalem appetat?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & vera eligitur.

113. PRO resolutione hujus difficultatis in primis recolendum est ex Tractatu de visione beatifica, duplicem à Philosophis & Theologis solere distinguere appetitum: unum innatum, qui est inclinatio seu propensio ab Authore naturæ indita, quæ unaquæque res, absque ulla cognitione in suum bonum connaturale est propensa, qualis est propensio gravis in centrum, & levis ad locum suum; alterum elicitem, qui est actus appetendi à speciali aliqua potentia sensitiva vel rationali procedens, & in bonum cognitum sub ratione boni tendens.

114. Deinde advertendum est, appetitum naturalem seu innatum esse duplicem, unum in actu primo, qui nihil aliud est quàm ipsa rei natura secundum se veluti naturaliter inclinata ad proprium bonum; alterum in actu secundo, qui est operatio aut quasi operatio naturæ tendentis in bonum sibi connaturale: v. g. gravitas in lapide est appetitus innatus seu naturalis in actu primo ad centrum; gravitare autem est appetitus naturalis in actu secundo.

115. Tertiò ut certa ab incertis separentur, suppono tanquam certum, humanitatem Christi, sicut & alias, habere inclinationem naturalem in actu primo ad propriam substantiam; hæc enim, ut dicebamus, nihil aliud est quàm entitas humanitatis secundum se, ut ex ea naturali sequela nata est sequi propria personalitas, unde si separaretur à Verbo, illam per naturalem resultantiam haberet, seu de novo acquireret. Difficultas ergo consistit in hoc, utrum humanitas Christi, considerata ut actu conjuncta Verbo Divino, habeat appetitum naturalem per modum actus secundi ad propriam personalitatem; eo proportionali mo-

do quo lapis detentus sursum, non solum per gravitatem, sed etiam per gravitationem tendit in centrum, & conatur removere & evincere prohibens?

Partem affirmativam tenent Scotus quolib. 19. quæst. 3. Vazquez hic disp. 34. & Cabrera disp. 8. Negantem verò sequuntur Cajetanus, Medina, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Cipullus, & alij ex nostris Thomistis, cum quibus

Dico, humanitatem Christi actu unitam Verbo non habere inclinationem, seu appetitum innatum, per modum actus secundi, ad propriam personalitatem.

Probatum primò: Potentia perfecta & completa per actum & formam perfectiorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius actus vel formæ imperfectioris, non habet naturalem appetitum ad illum actum vel formam minus perfectam: Sed humanitas Christi assumpta à Verbo, completur & perficitur per substantiam increatam & infinitam Verbi Divini, eminenter formaliter continentem totam perfectionem propriæ personalitatis: Ergo humanitas Christi, ut completa illà divinà personalitate, non amplius appetit substantiam propriam & connaturalem. Minor est evidens, Major probatur: Tum quia potentia non inclinatur ad aliquem actum vel formam, nisi ut ab illa perficiatur, compleatur, & actuetur: Ergo si potentia completa per actum vel formam nobiliorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius, majorem ab illo recipiat perfectionem & actualitatem, quàm reciperet ab actu vel forma imperfectiori, non habet rationalem inclinationem ad illum actum vel formam imperfectiorem. Tum etiam, quia si potentia completa per actum perfectiorem & nobiliorem, appeteret naturaliter imperfectiorem, ille appetitus naturalis ferretur in malum ut sic, quia minus bonum & minus perfectum habet rationem mali, respectu melioris & perfectioris.

Adde quod, quælibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum: Ergo tunc non habet naturalem appetitum ad actum vel formam inferiorem. Consequentia patet, Antecedens verò variis exemplis declaratur & illustratur. In primis enim videmus appetitum naturalem hominis perfecte satiari per beatitudinem supernaturalem, nec desiderare naturalem, quando supernaturalem possidet, quia scilicet beatitudo supernaturalis eminentissimo modo continet totam perfectionem beatitudinis naturalis. Secundo, unusquisque appetit naturaliter acquirere scientias omnium rerum, si tamen alicui concederetur rerum omnium scientia infusa, & beatifica, non haberet amplius appetitum scientiæ acquisitæ. Tertiò, si esset aliqua forma quæ contineret omnes perfectiones omnium formarum corruptibilium; tunc materia informata tali formâ plenè satiaretur, nec alias appeteret. Et si esset aliquid continens quidquid est in centro respectu lapidis, lapis in illo existens quiesceret sicut in centro, nec deorsum gravitaret: Ergo quælibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum.

Dices cum Vazque, hoc argumentum convincere quidem humanitatem Christi non appetere propriam personalitatem appetitu elicitò, quia ille ducitur cognitione & apprehensione, ac pro-